

SZYMANÓW

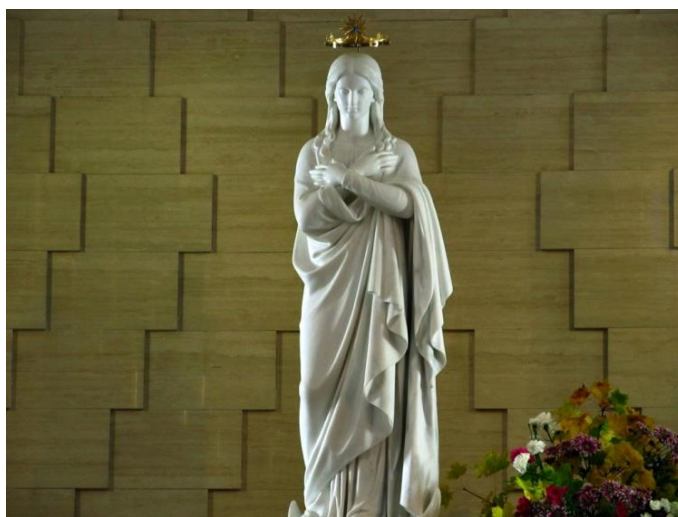

Klasztor Sióstr Niepokalanek

Szymanów należy do najstarszych miejscowości na terenie gminy Teresin. Nazwa Szymanów pochodzi prawdopodobnie od imienia Szymon lub Szyman. W najstarszych źródłach występuje pod nazwą Szymanowo lub Szymonowo. Do I połowy XV wieku należał do książąt mazowieckich. W 1435 roku nabył go od księcia Ziemowita V, stolnik sochaczewski Abraham Pawłowski z Gnatowic. Następnymi właścicielami byli Szymanowscy, którzy prawdopodobnie przejęli nazwisko od nazwy miejscowości. W XVI wieku właścicielem wsi był Mikołaj Maciejewski. Na przełomie XVI i XVII wieku stała się własnością Myszkowskich. Pierwszy zamiar fundacji kościoła w 1444 roku nie doszedł do skutku. Świątynię wzniesiono w 1667 roku staraniem starosty guzowskiego, golubskiego i grzybowskiego Mikołaja Wiktoryna Grudzińskiego. Początkowo świątynia była filią parafii Stare Wiskitki. Osobna parafia w Szymanowie wyodrębniona została w 1776 roku. Przy kościele pobudowano szpital, w którym mieszkał organista, mieścił się przytułek i parafialna szkoła. Kolejnymi właścicielami Szymanowa byli m.in. Sanguszkowie, Kronenbergowie i Lubomirscy.

Sanktuarium MB Jazłowieckiej w Szymanowie

MB Jazłowiecka w Szymanowie

Sanktuarium N.M.P. Jazłowieckiej znajduje się w położonym około 50 km od Warszawy klasztorze Sióstr Niepokalanek w Szymanowie. To tu, od 24 VI 1946 r., Pani Jazłowiecka - "Wygnancka z Jazłowca", jak Ją często nazywano, obrała sobie nową siedzibę.

Cudowny posąg Niepokalanej dłuta Tomasza Oskara Sosnowskiego został wykonany w Rzymie na prośbę Założycielki Zgromadzenia bł. Matki Marceliny Darowskiej i sprowadzony do Jazłowca (diecezja lwowska).

Dnia 10.08.1883 r. został poświęcony przez bł. Zygmunta Szczęsnego Felińskiego. Od chwili przybycia do Jazłowca statua Najświętszej Maryi Panny obdarzana była szczególną czcią. Przed nią siostry składały swoje zakonne śluby, a uczennice prowadzonej przez siostry szkoły składały swoje przyrzeczenia sodalicyjne. Przed wizerunkiem Madonny modliły się rodziny sióstr i mieszkańcy miasteczka.

Statua Matki Bożej pełna dostojeństwa, blasku i wewnętrznego skupienia, wyrażająca dziewiczą czystość i dar macierzyństwa przyciągała do siebie licznych czcicieli. W 1919 roku po słynnej szarży ułańskiej pod Jazłowcem dołączyli do nich także żołnierze 14 Pułku Ułanów Wojska Polskiego, którzy przybrali nazwę 14 Pułku Ułanów Jazłowieckich.

Słynący cudami i łaskami wizerunek Niepokalanej został ukoronowany 9 VII 1939 r. przez ks. Kardynała Augusta Hlonda, Prymasa Polski, w asyście biskupów, duchowieństwa, przedstawicieli władz państwowych, generalicji, 14 Pułku Ułanów Jazłowieckich, sióstr i ich wychowanek oraz niezliczonej rzeszy pielgrzymów. Ukoronowana Madonna w trudnym czasie II wojny światowej wspierała ze wzgórza jazłowieckiego walczących na wszystkich frontach żołnierzy i opiekowała się polskimi rodzinami.

W 1946 r., po zmianie granic Polski, posąg został przewieziony do Szymanowa, aby tu, u wrót stolicy czuwać nad Ojczyzną, by nieść pomoc i nadzieję.

Tu gościł w 1705 roku jadący z Łowicz król Stanisław Leszczyński, tu bywał ostatni król Polski Stanisław August Poniatowski. W 1783 roku był w Szymanowie poeta, Franciszek Karpiński. Po II rozbiórce (1793r) Szymanów znalazł się pod panowaniem pruskim. Później krótko należał do Księstwa Warszawskiego. Od 1815 roku aż do końca zaborów znajdował się pod zaborem rosyjskim. W 1827 roku było tu 79 domów i 642 mieszkańców. W skład dóbr Szymanów wchodziły m.in. folwark Szymanów, Elżbietów, wieś Maurycew i osada fabryczna Hermanów. Tu funkcjonowała jedna z pierwszych w Królestwie Polskim cukrownia Hermanów, założona w 1836 roku. Gospodarstwo rolne Szymanów liczyło m.in. 3500 sztuk owiec rasy negretti. Właściciele ziemscy pełnili wtedy funkcję wójta wsi. Pierwszym wójtem Szymanowa był Salwian Jakubowski, a od 1837 roku Maurycy Blum.

W 1819 roku zorganizowano w Szymanowie szkołę elementarną. Pierwszym nauczycielem w tej szkole był Michał Cześniewicz. W czasie wojny polsko – rosyjskiej i ofensywy Rosjan na Warszawę 15 sierpnia 1831 roku miała miejsce potyczka w okolicach kościoła parafialnego. W czasie Powstania Styczniowego przez Szymanów przechodziły oddziały rosyjskie, ścigające polskich powstańców. Na tym terenie działał m.in. liczący 150 osób konnicy oddział powstańczy pod dowództwem Lipińskiego. W ramach represji popowstańczych władze carskie ukarały miejscowego proboszcza Melchiora Gromulskiego kontrybucją w wysokości 150 rubli. W Szymanowie przebywał często słynny polski malarz Józef Chełmoński. Tu mieszkali jego rodzice (dom Chełmońskich stoi do tej pory), a na miejscowym cmentarzu pochowana jest jego matka Izabela. Po ukazie carskim w 1864 roku Szymanów stał się siedzibą gminy. Gmina Szymanów liczyła wtedy 9189 mieszkańców i miała powierzchnię ok. 50 km². Z powodów lokalowych w latach 1868 – 1871 Urząd Gminy Szymanów miał swoją siedzibę w Skotnikach. Do I wojny światowej najdłuższym urzędującym wójtem (1890 – 1908) był Wincenty Barański z Serok. W 1904 roku postawiono w Szymanowie przez parafię tzw. Dom Ludowy (obecnie znajduje się tu gimnazjum), w którym miały odbywać się zebrania wiejskie a na piętrze planowano otworzyć przytułek dla starców. Tu znalazła swą siedzibę szkoła krawiecka, a po odzyskaniu niepodległości szkoła powszechna. W 1907 roku szymanowski pałac Lubomirskich został nabyty przez Zgromadzenie Sióstr Niepokalank. Tu powstała, istniejąca po dziś dzień, elitarna szkoła żeńska. W czasie rewolucji 1905 – 1907 w Szymanowie na krótko wprowadzono język polski w urzędzie i w szkole. W tym samym czasie powstało tu Kółko Rolnicze i Kasa

Stefczyka. W 1915 roku, w czasie działań wojennych wójt Szymanowa urzędował w Warszawie. Nowym wójtem Szymanowa w 1916 roku został Władysław Kacprzak z Aleksandrowa, a kolejnym Józef Ostrowski. Warto wspomnieć, że w 1918 roku odwiedził Szymanów nuncjusz papieski Achilles Ratti, późniejszy papież Pius XI. Urząd Gminy przejściowo znajdował się w budynku tzw. Domu Ludowego, w którym ostatecznie znalazła swą siedzibę 7 klasowa szkoła powszechna. Ochotnicza Straż Pożarna została założona w 1917 roku, a 3 lata później poczta i policja. W 1924 roku powstaje młyn zbożowy, a rok później przeprowadzono przez dobra szymanowskie kolejkę wąskotorową z Teresina do cukrowni w Guzowie. Kolejnymi wójtami w okresie międzywojennym byli: Stanisław Misiak z Paprotni i Dębski z Aleksandrowa oraz Malinowski. Kilkakrotnie bywał w Szymanowie założyciel Niepokalanowa o. Maksymilian Kolbe, odprawiając Msze św. bądź odwiedzając siostry niepokalanki. II wojna światowa dla Szymanowa rozpoczęła się już 1 września 1939 roku. W tym dniu na klasztor Sióstr Niepokalank w Szymanowie spadły 3 bomby, na szczęście nie powodując strat w ludziach. Tego samego dnia pojawił się w klasztorze nuncjusz papieski Filip Cortesi, jednak opuścił go 3 września. Niemcy pojawili się w Szymanowie 13 września. Prawdopodobnie w październiku 1939 roku zatrzymał się w klasztorze u dowódcy, jadąc z Warszawy, Adolf Hitler. W czasie okupacji na tym terenie prężnie działał Związek Walki Zbrojnej, później Armia Krajowa. W majątku Szymanów znajdował się skład broni i radiostacja. W pobliżu stacji kolejowej Szymanów polskie podziemie dokonywało zamachów na niemieckie transporty kolejowe. Po jednym z nich Niemcy rozstrzelali w 1943 roku w publicznej egzekucji 20 więźniów z Pawiaka. Nominowany przez Niemców wójt Szymanowa Kreter dobrze zapisał się w pamięci mieszkańców. W Szymanowie funkcjonowało tajne nauczanie; siostry niepokalanki prowadziły nauczanie na poziomie liceum. Tu znajdowały schronienie młode żydowskie dziewczęta. Tu w czasie Powstania Warszawskiego znajdował się szpital. Po upadku powstania w budynku OSP znajdował się punkt zborny dla rannych powstańców i uciekinierów ze stolicy. W 1944 Niemcy brali mieszkańców, w tym siostry niepokalanki do kopania okopów. Dnia 16 stycznia 1945 roku uciekł do Niemiec ostatni wójt Szymanowa, a sam Szymanów został wyzwolony w nocy z 16 na 17 stycznia. W tej ostatniej bitwie zginęło ok. 120 Niemców i 17 Sowieców. Wkroczenie Sowieców oznaczało nowe rządy. Każda gmina otrzymywała komendanta wojennego, który tworzył na nowo urząd gminy na czele z wójtem. Pierwszym powojennym wójtem Szymanowa był Wiczorek z Kampinosu. Następnymi: Szyłka z Witoldowa i Józef Wróblewski z Teresina. Po reformie administracji z 1950 roku zlikwidowano urząd wójta. Najważniejszą rolę odgrywały teraz rady narodowe, oparte na wzorach radzieckich. Pierwsze wybory do rad odbyły się dopiero w 1954 roku. Do Klasztoru Sióstr Niepokalank w 1946 roku przywieziono z Jazłowca figurę Matki Bożej. Dwa lata później w Szymanowie uruchomiono Bibliotekę Publiczną. W 1951 roku rozpoczęła się elektryfikacja Szymanowa i okolic. Nowa władza wprowadzała nowe porządki na wsi i w handlu. Nowym świętem stał się dzień 22 lipca. Do tradycji wchodziły też pochody 1 majowe. Po reformie administracyjnej z 1954 roku Szymanów stał się siedzibą gromady, nowej jednostki utworzonej w miejsce gmin. Z racji obchodów 1000 – lecia państwa polskiego powstał pomysł budowy w 1970 roku nowej szkoły podstawowej w Szymanowie, tzw. tysiąclatki. Prężnie działał miejscowy Ośrodek Kultury i Biblioteka Publiczna pod kierownictwem Kazimierza Bieńkowskiego. Jako ciekawostkę z tego okresu warto odnotować kręcenie w 1979 roku w Szymanowie zdjęć do filmu "Klucznik" w reżyserii Wojciecha Marczewskiego. Kolejna reforma administracyjna z 1973 roku przywróciła gminy. Nową siedzibą gminy stał jednak nie Szymanów, lecz mocno rozwijający się Teresin. Było to konsekwencją dwóch fundamentalnych zdarzeń sprzed lat: poprowadzenia w 1902 linii kolejowej przez Teresin, omijającej Szymanów oraz założenia w 1927 roku przez o. Maksymiliana Kolbego klasztoru w Niepokalanowie. Śladami wielowiekowej świetności Szymanowa są m.in. barokowy kościół z 1667 roku (najstarszy na terenie gminy Teresin), pałac Lubomirskich pochodzący z przełomu XVIII i XIX wieku (obecnie siedziba Zgromadzenia Sióstr Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny). Tu mieści się Sanktuarium Matki Bożej Jazłowieckiej. W zabytkowym parku znajduje się barokowo – klasycystyczna fontanna ogrodowa z 1782 roku, jedyna tego rodzaju w Polsce. Wielokrotnie gościł w Szymanowie prymas tysiąclecia Stefan Wyszyński, a w 1956 roku głosił rekolekcje dla sióstr niepokalank ks. Karol Wojtyła, późniejszy papież Jan Paweł II. Obecnie Szymanów liczy 814 mieszkańców i jest czwartą pod względem liczby mieszkańców miejscowością na terenie gminy Teresin. Funkcjonują tu dwie samorządowe szkoły: Szkoła Podstawowa im. Mikołaja Kopernika i Gimnazjum im. Józefa Piłsudskiego. Działa Biblioteka Publiczna, Ośrodek Zdrowia, Ochotnicza Straż Pożarna i Poczta Polska (z oddzielnym kodem pocztowym). Odgrywają one nadal ważną rolę w życiu lokalnej społeczności i świadczą o randze byłej siedziby gminy. Parafrazując słowa papieża Jana Pawła II i nawiązując do historii gminy Teresin, można powiedzieć o Szymanowie, że: "...tu wszystko się zaczęło".

